

Justis- og Beredskapsdepartementet
Anne Sofie Hippe
Postboks 8005 Dep.
0030 OSLO

Deres ref.: 18/2673 ES
AHI/bj -

Vår ref.: 18/1807

Vår dato: 30.05.2018

Saksbehandler: Elisabeth Birkeland // Kontor for
inntektssikring

Svar på høring - utveksling av personopplysninger for å bekjempe arbeidslivskriminalitet

Vi viser til Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat av mai 2018, hvor det foreslås en ny bestemmelse i personopplysningsloven som hjemmel for utveksling av personopplysninger mellom offentlige organer i forbindelse med håndheving av lovgivningen om toll, skatt, avgifter, trygder eller tilskudd eller bidrag til offentlige midler.

Forslaget skal bidra til å legge til rette for informasjonsutveksling mellom offentlige etater i deres arbeid med å bekjempe arbeidslivskriminalitet. Bestemmelsen som foreslås gir imidlertid ikke hjemmel for å utlevere taushetsbelagte opplysninger eller særlige kategorier av personopplysninger.

Det fremgår av høringsnotatet at bestemmelsen kun skal regulere utleveringen av personopplysninger, da den videre behandlingen av personopplysninger som skal skje hos mottakerorganet, skal reguleres av mottakerorganets behandlingsgrunnlag.

Vårt syn på om det er behov for en ny hjemmel for utlevering av personopplysninger i forbindelse med bekjempelse av arbeidslivskriminalitet

NAV-loven § 7 har strenge taushetspliktsregler som pålegger etatens ansatte å hindre at uvedkommende får adgang til eller kjennskap til opplysninger vedrørende noens personlige forhold. Taushetsplikten gjelder også fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bosted og arbeidssted, herunder også opplysninger som kan røpe et brukerforhold til NAV. Videre gjelder ikke unntakene fra taushetsplikten etter forvaltningsloven § 13 b nr. 5 og 6, jf. tredje punktum.

NAV // ARBEIDS- OG VELFERDSDirektoratET // YTELSESAVDELINGEN

Postadresse: Postboks 5 St. Olavs plass // 0130 Oslo

E-post: arbeids.og.velferdsdirektoratet@nav.no

www.nav.no //

Taushetsplikten for NAV-ansatte gjelder i prinsippet alle personopplysninger, og går derfor lengre enn den alminnelige taushetsplikten som følger av forvaltningsloven §§ 13 flg.

På bakgrunn av etatens strenge taushetspliktsregler er det etter vårt syn vanskelig å se for seg hvilke type relevante personopplysninger som skal kunne utleveres fra NAV med hjemmel i den foreslåtte bestemmelse, og som ikke samtidig er taushetsbelagte etter NAV-loven § 7.

Direktoratet er enig i at det er behov for hjemler som sikrer rett til å gjenbruke både taushetsbelagt og ikke taushetsbelagt informasjon, men at dette bør gis i særlovgivningen.

Til det konkrete forslaget i høringen vurderer derfor direktoratet at det er mer hensiktsmessig å innarbeide regler, om at utlevering av taushetsbelagte opplysninger også gjelder personopplysninger som *ikke* er taushetsbelagte, i NAV-loven § 7.

Vårt syn på om oppregning av formål bør utvides eller snevres inn i vilkårene for utlevering av personopplysninger i en eventuell ny bestemmelse

Dersom bestemmelsen innføres, ønsker direktoratet å påpeke noen utfordringer ved oppregning av formål. Vi mener at å innføre generelle bestemmelser som kan oppfattes som uttømmende over hvilke formål/institusjoner/etater som skal være omfattet, er problematisk. Dette gjelder særlig på et område som er så dynamisk som a-krim. Eksempelvis er det fire etater som utgjør kjernen i satsingen nå, men mange flere etater er involvert i dag, og det er sannsynlig at både kjernesamarbeidet og samarbeidet generelt vil utvides til å omfatte flere etater etter hvert.

Vi foreslår at bestemmelsens virkeområde knyttes til det fenomenet som skal bekjempes (arbeidslivskriminalitet i sin helhet) snarere enn hvilke offentlige myndigheter som har ansvaret for å bekjempe det. Slik bestemmelsen er utformet nå, er det videre en risiko for at den vil legge begrensninger på utveksling av personopplysninger på områder som ikke dekkes av bestemmelsen.

Særlig om forordningens rammer for nasjonal lovgivning

Gjeldende lovforslag innebærer et unntak fra prinsippet om formålsbegrensning, jf. forordningen (GDPR) artikkel 5 nr. 1 bokstav b. I utgangspunktet gjelder prinsippet for all behandling av personopplysninger og for alle forvaltningsorganer.

Unntak fra prinsippet om uforenelig gjenbruk må hjemles i forordningens artikkel 23 nr. 1 og nr. 2. Bestemmelsen fastsetter ytterligere og mer konkrete krav til lovgivningen i nasjonal rett, herunder regler om de aktuelle behandlingsformål, personopplysningskategorier og unntakenes rekkevidde. I tillegg må slike nasjonale regler inneholde særlige bestemmelser om risikoene for de registrertes rettigheter og friheter, garantier for å unngå misbruk eller ulovlig tilgang, den registrertes rett til å bli underrettet om unntak etter art 23 osv., jf. artikkel 23 nr. 2 bokstav a-h.

Den foreslåtte bestemmelsen gir ingen føringer for hvordan dette skal gjennomføres i praksis, og for hvordan gjennomføringen skal møte kravene og prinsippene i artikkel 5 i forordningen. Etter vår oppfatning synes forslaget ikke å være nærmere begrunnet med hensyn til de kriteriene som oppstilles i forordningen artikkel 23 nr. 2. Det er blant annet sentralt at departementet gir veiledning om hvordan prinsippet skal praktiseres, ikke bare ved utlevering av personopplysninger, men også med hensyn til den videre behandlingen hos mottakerorganet (behandlingsgrunnlag og rammene for den videre behandlingen).

Generell bemerkning med ønske om egen tverrfaglig lovgivning på området a-krim

For at samarbeidet på a-krimsentrene og ved NTAES skal være effektivt, må etatene ha adgang til å dele relevant informasjon. Arbeidsformen utfordrer derfor ikke bare personvernet, men også reglene om taushetsplikt.

NAV-loven er ikke utformet med tanke på et tverretattlig samarbeid for bekjempelse av arbeidslivskriminalitet. For å understøtte dette samarbeidet mener vi at det istedenfor den foreslåtte bestemmelsen i personopplysningsloven, er behov for å gjøre en tilføyelse i NAV-loven § 7 tredje ledd, for å understøtte etatenes *behov* for utveksling av opplysninger i a-krimssamarbeidet.

I et lengre perspektiv mener vi det er behov for en ny, tverretattlig lovgivning. Arbeidslivskriminalitet er så vidt komplekst og antas å kreve en felles tverretattlig tilnærming fremover, hvor metoder, kunnskapsbygging m.m. må utvikles i fellesskap. Vi mener derfor at lovgiver bør vurdere behovet for en egen lovregulering for bekjempelse av (grov) økonomisk kriminalitet, tilsvarende slik det nå er gjort i Sverige.

I Regjeringens strategi mot arbeidslivskriminalitet framgår at innsatsen er *et samarbeid* som skal være bredt og vedvarende. Det tverretattlige a-krimssamarbeidet er dermed ikke regulert som et eget organ/enhet, og mottakerorganets behandlingsgrunnlag og rammene for den videre behandlingen er derfor regulert i den enkelte etats særlovgivning.

Dagens taushetspliktsbestemmelser er, i tillegg til forvaltningsloven, også hjemlet i den enkelte deltakende etats særlovgivning. Dette innebærer at mulighetene til å dele informasjon avhenger av hvilke etater som til enhver tid deltar i samarbeidet, samt til hvilket formål informasjonen skal brukes. Involverte aktører må ha god kjennskap til eget, men også de andre etatenes regelverk for å vite hvor grensene går for hvilken informasjon som er lovlig å dele, og til hvem. De rettslige rammene for samarbeidet er dermed svært fragmenterte, og det kan synes å herske en del usikkerhet blant de ulike aktørene i samarbeidet knyttet til de rettslige rammene for deling av informasjon på dette området.

På denne bakgrunn synes det uheldig å regulere utvekslingen av (person-)opplysninger gjennom en slik generell bestemmelse i personopplysningsloven. Som vi allerede har nevnt over, synes den beste løsningen å regulere utveksling av (person-)opplysninger, både taushetsbelagte og ikke taushetsbelagte opplysninger mellom offentlige organer, i forbindelse med bekjempelse av arbeidslivskriminalitet, i et eget regelverk. Lovgiver vil da kunne gjøre en helhetlig vurdering/avveining av hensynene til effektiv bekjempelse av

arbeidslivskriminalitet vs. hensynene som ligger bak bestemmelsene om hhv. taushetsplikt og personvern, herunder regulere den videre behandlingen av personopplysninger som skal skje hos mottakerorganet.

Direktoratet mener at det er behov for å innføre bestemmelser som sikrer de involverte etatene retten til å gjenbruke informasjon som er innsamlet til andre formål, i arbeidet med å bekjempe a-krim. Direktoratet mener imidlertid at det er uheldig å innføre en slik generell bestemmelse i personopplysningsloven. Nødvendige behov for å gjenbruke opplysninger til andre formål enn de er samlet inn for, bør dekkes i særlovgivningen.

Med hilsen

Liv Tove Espedal
fung. avdelingsdirektør
Seksjon for ytelsesfag

Lene Lied
Kontorsjef
Kontor for inntektssikring

Dette dokumentet er godkjent elektronisk og har derfor ingen signatur